

Kildene forteller

Riksantikvarens arkiv

«Jeg har fire barn og fem værelser, hvorav et nu brukes til offentlig kontor, arkivet og billedarkivet, som allerede i forveien vokser stadig» skriver riksantikvar Harry Fett til Kirke- og undervisningsdepartementet i 1919. De første årene hadde Riksantikvaren en delt kontorløsning med et rom i Vitenskapsakademiet, samt Harry Fetts private leilighet.

Riksantikvaren ble et offentlig embete under Kirke- og undervisningsdepartementet i 1912. Institusjonen overtok oppgavene som direksjonen i Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers bevaring til da hadde

Harry fett (1875-1962) ble utnevnt til riksantikvar i 1913. han etterfulgte arkitekt Herman Major Schirmer som bare hadde stillingen i 5 måneder. Harry Fett var Riksantikvar i hele 33 år, fra 1913 til 1946. Foto: © Riksantikvaren

hatt som statens rådgiver i antikvariske spørsmål.

Fortidsminneforeningens arkiv

Allerede ved opprettelsen av Riksantikvaren var det tilgang på dokumentasjonsmateriale. Det er registrert at det fantes 1814 oppmålingstegninger og 156 fotografier.

Arkivmaterialet stammet fra Fortidsminneforeningen.

I boken På kulturvernets veier beskriver Harry Fett Fortidsminneforeningens arkiv før Riksantikvaren ble opprettet: « Vårt oppmålingsarkiv lå i fire mapper på et bord i Riksarkivets magasiner, hvortil jeg selv hadde fri adgang. Dette var foreningens hele arkiv, meget verdifullt i og for seg, men nesten utilgjengelig og praktisk talt uten fotografimateriale.»

Antikvarer på Lyse kloster i Os kommune i Hordaland. Sittende til venstre i bildet er Nicolay Nicolaysen. Nicolaysen var formann i Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers bevaring i perioden 1851 - 1899 og fra 1860 var han ansatt som antikvar og rådgiver ved Kirkedepartementet med spesielt ansvar for fortidslevninger i Norge. Fotografiet er tatt i perioden 1880-1900. Foto: © Riksantikvaren

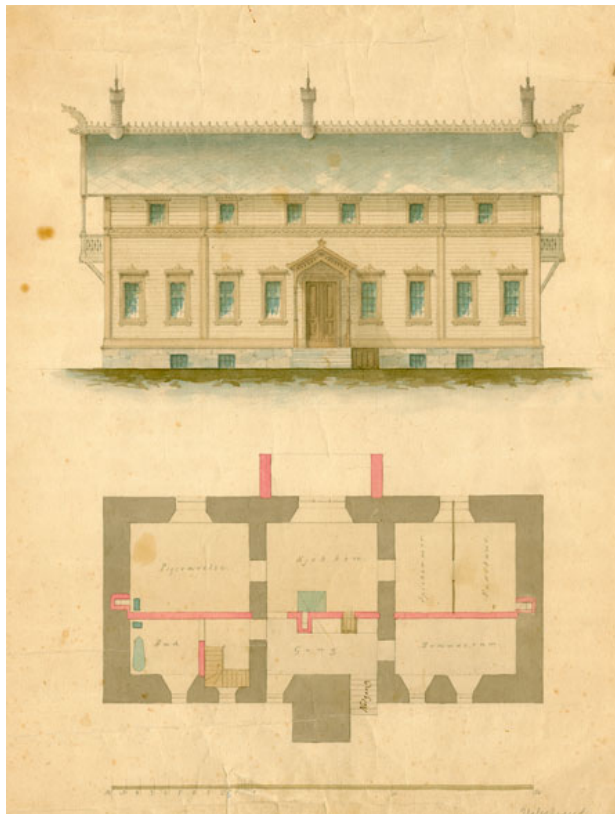
Riksantikvaren og Fortidsminneforeningen hadde felles arkiv helt frem til 1969. Da flyttet Foreningen til egne lokaler, men det antikvariske arkivet ble værende hos Riksantikvaren.

Tegninger

Fire arkitekter er representert med mer enn 200 tegninger i arkivet, Peder Blix, Johan Meyer, Chr. Christie og G.A. Bull. Bull utførte i løpet av noen travle sommermånedene i 1853, 1854 og 1855 oppmåling av 20 stavkirker, 13 steinkirker, et par trebygninger fra middelalderen og diverse døpefonter. I tillegg avsluttet han oppmålingen av Håkonshallen og de andre middelalderbygningene fra middelalderen på Kongsgården i Bergen.

Arkivet vokser

I dokumentene og i Riksantikvarens årsmelding som ble trykket i Fortidsminneforeningens årbok, får man et inntrykk av hvordan arkivet utviklet seg. I 1916 anskaffet de seg et fotoapparat. Samme år begynte institusjonen å kjøpe inn kulturhistoriske fotografier. Arbeidet med portretter ble satt i gang da Riksantikvaren i 1917 fikk den første bevilgningen til å sette i stand portretter i kirker.

Georg Andreas Bulls (1829-1917) tegning av Ole Bulls sommervilla på Valestrand. Tegningen ligger i Riksantikvarens arkiv

I 1939 skriver riksantikvar H. Fett at det antikvariske arkiv er viktig for det vitenskapelige arbeid med kirker, bygninger, skulptur, portretter og andre malerier: «Der utkommer nu praktisk talt ikke nogen kulturhistorisk publikasjon i Norge som ikke gjør bruk av vårt arkiv...»

Arkivet vokser fortsatt med kilder til forståelsen av kulturminnene.